

9. Жулинський М. Українська література: творці і твори: учням, абітурієнтам, студентам, учителям / Микола Жулинський. – К.: Либідь, 2011. – 1152 с.
10. Червак Б. Олена Теліга: "Життя – це боротьба, а боротьба – це справжнє життя" / Б. Червак // Джерело: <http://www.istpravda.com.ua/articles/2011/07/21/46382/>
11. Ільницький М. Від "Молодої музи" до "Празької школи" / М. Ільницький. – Львів, 1995. – 318 с.
12. Мушинка М. Олена Теліга та її антологія "Буде буря!" (До 85-річчя з дня народження і 50-річчя з дня смерті) // Дукля. – Рік видання 40 – №2, 1992. – 4с. // Центральний Державний Архів Зарубіжної України (ЦДАЗУ). – Ф.38. Світова координаційна рада ідеологічно споріднених націоналістичних організацій (СКР ІСНО). – Оп.1. – Спр. 44. Документи (листи, маніфест, статті, прокламація, довідки, повідомлення та ін.. від громадських організацій та окремих осіб, надіслані до редакції) про діяльність ж. "Самостійна Україна" (м.Чикаго, США). Англ, укр. Гектогр., друк типогр., маш. Копії з прав. рук. 21 лютого -5 грудня 1992. – 245 арк.
13. Енциклопедія українознавства : Словникова частина / Гол. ред. Володимир Кубійович; Наукове Товариство ім. Шевченка. – [Paris; New York] : Молоде життя. – Том 4. – 1962. – С.1201-1600.
14. Енциклопедія українознавства : Словникова частина / Гол. ред. Володимир Кубійович; Наукове Товариство ім. Шевченка. – [Paris; New York] : Молоде життя – Том 5. – 1966. – С.1600-2000.
15. Енциклопедія українознавства : словникова частина / Наукове товариство ім. Шевченка ; гол. ред. Володимир Кубійович. – [Paris ; New York] : Молоде життя – Т. 3. – 1959. – С. 801-1200.
16. Олена Теліга. Сила через радість // Народний оглядач. Щоденна газета неофіційної інформації, настроїв і громадської думки. 11 грудня 2013. Джерело: <http://ar25.org/article/olena-teliga-syla-cherez-radist.html?id=19579>
17. Головата Л. "Українське видавництво" у Кракові-Львові, 1939-1945: бібліогр. довідник. Т.1: Книжки й аркушеві видання. – К.: Критика, 2010. – 328 с.

Кулик Ж. І. Елена Телига: общественно-культурная деятельность поэтессы в Польше (1929-1941 гг.)

В статье автор анализирует жизнь и деятельность поэтессы, деятеля ОУН(м) Елены Телиги в Польше (1929-1941 гг.). Исследуется начало творческого пути поэтессы, автор приводит анализ некоторых произведений, в частности, стихотворения "Мужчинам", статьи "Какими нас хотите" для того, чтобы лучше продемонстрировать сущность творчества поэтессы. В статье упоминается деятельность украинской националистки в "Славянском обществе культуры и искусства", в обществе "Зарево". Автор отмечает, что достаточно активной была деятельность поэтессы в Украинской Студенческой Общине. Автор касается вступления поэтессы в ОУН (м) и ее дальнейшей деятельности в культурной сфере данной организации.

Ключевые слова: Елена Телига, "Висниковская квадрига", Славянское общество культуры, общество "Зарево", Украинское Студенческое Общество, ОУН (м)

Kulyk Zh. I. Olena Teliha: public and cultural activities of poetess in Poland (1929-1941)

The author shows in this article the life and career of poetess, activist of OUN (m) Olena Teliga in Poland (1929-1941 years). We research the beginning of the creative ways of poetess, the author gives an analysis of some works, including the poem "To Men" ("Muzhchynam"), article "What we seek" ("Yakymy nas pragnete") in order to better demonstrate the nature of the works of the poetess. The article mentions the activities of Ukrainian nationalist in "Slavic Culture and Art Society", in society "Zarevo". The author noticed that the poetess was quite active in the Ukrainian student community. The author touches her entering to the OUN (m) and its follow-up in the cultural area of the organization.

Keywords: Olena Teliga, "Visnykivska quadriga", Slavic Culture and Art Society, Society "Zarevo", Ukrainian student's community, OUN (m).

УДК 94:329.73(477.87)"1945/1954"

В. І. Ільницький

ЗАХОДИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ "ОРЛИК" У КАРПАТСЬКОМУ КРАЇ ОУН (1945–1954)

У статті на основі невідомих та маловідомих документів розкривається один із напрямків діяльності підпілля Карпатського краю ОУН спрямований на охоплення визвольним рухом усієї території України. Доведено, що саме залученню східняків до спільної боротьби приділялася значна увага. На конкретних прикладах розкриваються особливості та масштаби її реалізації на вказаній території. З'ясовано, що попри усі складнощі у поширенні націоналістичного впливу на східні області УРСР це давало конкретні результати.

Ключові слова: підпілля, програма "Орлик", Карпатський край ОУН.

На сьогоднішній день уже розвіяний один із радянських пропагандистських міфів про нібито суто західне походження українського націоналізму. Для науковців і широкого загалу добре відомо, що творцями ідеології українського націоналізму були саме вихідці із східної України. Натомість залишається обмаль праць у яких розкривається практична діяльність східняків у національно-визвольному русі другої половини 1940–1950-х рр. та заходи репресивно-каральних органів спрямовані на те, щоб внести антагонізм між східняками і західняками. Окремого дослідження також потребує проблема участі націоналістів Карпатського краю ОУН (Дрогобицька, Закарпатська, Івано-Франківська, Чернівецька області) у реалізації тактичної програми "Орлик" (залучення східняків до національно-визвольного руху).

Наукових досліджень про діяльність українського визвольного руху на Сході України обмаль. Серед найбільш ґрунтовних потрібно відзначити роботи Юрія Щура, в яких автор розкриває основні заходи щодо створення осередків ОУН на Наддніпрянщині [1]. Створенню підпільної мережі на Донбасі присвячена праця В. Нікольського [2]. Виокремити потрібно також роботу О. Добровольського, яка висвітлює діяльність ОУН на Сході [3].

Саме керівництво ОУН приділяло величезну увагу залученню східняків до спільної боротьби саме тому шукало усі можливості для цього. Реалізація напрямку роботи ОУН із організації націоналістичної роботи на сході (отримала у підпіллі назву “Орлик” або “Харків”) полягала здійсненні її навіть за рахунок послаблення позицій у західних областях. Першочерговим завданням визначалося створення осередків ОУН по всій Україні та підготовка їх до дій на випадок війни. Водночас необхідно було використовувати всі можливості для проведення бесід із прибулими східняками, а також активізації роботи на сході [4, арк. 64-65; 5, арк. 104]. Для вирішення проблеми поширення впливу на цей регіон необхідно було продовжувати розбудову підпільних структур ОУН та забезпечити їх просування у східні області України, особливу увагу звертати на консолідацію українських самостійних сил. Сам Р. Шухевич особливо наголошував на необхідності посилення виховної роботи з членами ОУН та організації розповсюдження націоналістичної літератури, особливо на сході України і серед українців-східняків у західному регіоні.

Ще у 1948 р. Провід ОУН видав інструкції про організацію проведення націоналістичної діяльності у східних областях, із метою майбутнього оволодіння сходом України (заклик “Лицем до Сходу”). Згідно з цими інструкціями кожному члену ОУН давалося в обов'язки вести бесіди із українцями-східняками, які проживали на території західних областей України давати їм для читання оунівську літературу і ставилося завдання всіма можливими способами пересилати націоналістичну літературу та листівки у східні області України, відправляти кадрових оунівців на схід для створення відповідної бази симпатиків, щоб потім направляти туди керівних учасників ОУН і створення організації ОУН із числа осіб, які проживали легально [6, арк. 212-213]. Також роботу планували організувати шляхом використання окремих східняків, які прибули на роботу в західні області УРСР для пересилки і поширення через них оунівської літератури за місцем їх попереднього проживання на сході [7, арк. 29]. Таким чином, тактична схема “Орлик” передбачала поширення впливу ОУН на східні та південні області України, у яких діяло законспіроване оунівське підпілля. Одним із завдань у цій роботі було налагодження реально діючих зв'язків на сході України [2, с. 92-93]. Зрозуміло, що наприкінці 1940-х років реалізація тактичної схеми “Орлик” ускладнилася не лише через масштабні репресії радянської сторони, але й у зв'язку із величезними втратами кадрів.

У 1949 – 1950 рр. Провід ОУН видав додаткові вказівки і детальні інструкції, які передбачали поширення оунівської діяльності на східні області України, як першочергове завдання підпілля ОУН. У відповідності до цієї інструкції в 1950 р. (кодова назва “Бджола”) роботу на Сході України передбачалося вести двома напрямками “в ширину” (використання “східняків” для пропаганди і розвідки на Сході, з метою спростування радянської пропаганди) і “в глибину” (підбір “східняків” для членства в ОУН та систематичної, послідовної, чітко запланованої роботи на Сході) [8, арк. 84; 6, арк. 215].

Робота “в ширину” передбачала встановлення зв'язку і використання східняків, які проживали в західних областях України кожним учасником оунівського підпілля для пересилки і поширення націоналістичної літератури на схід (за місцем їхнього попереднього проживання) і збору свідчень, розвідувальних даних військового і економічного характеру [9, арк. 170; 10, арк. 1]. Реалізовувалася в основному шляхом відправлення емісарів, створення опорних пунктів у східних областях УРСР і придбання учасників ОУН із числа вихідців із східної України, які проживали у західних областях УРСР і переправлення їх в попередні місця проживання для організації націоналістичної діяльності.

Практична робота виглядала наступним чином. За кожним проводом ОУН для роботи в інших регіонах і сусідніх республіках закріплювалися відповідні 2 – 3 області та республіки, у яких потрібно було проводити націоналістичну роботу. Так, Буковинський окружний провід ОУН мав проводити роботу у Молдавії, Коломийській – у Запорізькій і Дніпропетровській областях, Станіславівській – у Криму, Калуській – Миколаївській, Кіровоградській і Херсонській областях, Дрогобицькій – у Одеській та Ізмаїльській областях. У тактичних вказівках Карпатського крайового проводу ОУН на 1950 р., наголошувалося на необхідності залучення ланок проводу до роботи на Кубані і Кавказі, Вінницькій, Житомирській, Харківській, Чернігівській областях [4, арк. 303].

З метою організації націоналістичної роботи оунівські керівники направляли у східні області спеціальних емісарів вербувальників і диверсійно-терористичні групи. Останні використовувалися у якості первинної бази для організації підпілля із осіб, які себе не розконспірували і вступали в ОУН ще в період німецької окупації, прибулих із західних областей України на роботу у промисловість в школи ФЗН, ремеслові училища, переселенців із Польщі і західних областей УРСР, націоналістично налаштованих осіб. Відправленню на схід в першу чергу підлягали особи, які досконало володіли російською мовою, знали особливості ментальності, побуту та традицій східняків. Одним із важливих складових реалізації програми “Орлик” було різностороннє вивчення усіх кадрів, яких направляли на Схід працівниками СБ. Із цього питання В. Савчак-“Сталь” занотував у власних записках, що “Орлик” є тонкою, складною і небезпечною проблемою”. Роботу на Сході рекомендував проводити на основі пропагандистських праць П. Федунна-“Полтави” (“Пам'ятка для українців зі східних областей”) та праці “Хто такі бандерівці...” [8, арк. 84].

Керівникам окружних проводів Карпатського краю ОУН були дані вказівки підбирати, підготовлювати досвідчених і перевірених підпільників, направляли, головним чином, в промислові центри України на осідання для організації там націоналістичної роботи. Натомість у сільській місцевості східних областей рекомендувалося створювати “опорні пункти”, в яких можна було би переховуватися прибулим оунівцям із

західних областей [11, арк. 140; 2, с. 83]. Надрайонні провідники були зобов'язані накласти на кожний район обов'язковий мінімум книг і літератури, яку відправляли у східні області [11, арк. 240]. Наприкінці 1950 р. всьому керівному складу Станиславівського окружного проводу ОУН і підпорядкованим йому низовим звенам підпілля з провідником районного проводу ОУН включно дані вказівки вивчати економічну географію, природні умови південної частини України з тим, щоб при необхідності кадри були підготовлені для виїзду в одну із зазначених областей [7, арк. 31]. З цими особами потрібно було обумовити пункти зв'язку у західних областях УРСР, явки і паролі для зв'язкових, які прибувають на схід через підпільників, яким вони повинні передавати інформацію про проведення роботи і здобуті розвідувальні дані.

Робота "в глибину" потребувала від кожного оунівця підбирати українців-східняків, систематично з ними працювати для виховання в націоналістичному дусі та розкриття реальної сутності радянської влади, щоб пізніше втягувати в ОУН і залучати до поширення націоналістичної діяльності у східних областях України [7, арк. 30]. Цим особам давалися вказівки при переїзді до попередніх місць проживання, у відпустку, по справах служби чи на постійне місце проживання організувати т.зв. "зачіпні хати", тобто будинки, в яких би могли переховуватися члени ОУН, які прибували у східні області, виявляти осіб, вороже налаштованих до радянської влади, вести із ними роботу у націоналістичному дусі вербувати в ОУН, займатися розвідкою, збирати дані про стан радянської армії, озброєння, місця її дислокації, комунікації тощо. "Зачіпні хати" повинні були створювати конспіративно незалежно одна від одної, заборонялося користуватися хатами, які задіявалися раніше. Так, весною 1951 р. провідник Яремчанського районного проводу ОУН "Дуб" підібрав будинок мешканця с. Зеленки Миронівського р-ну Київської області – Михайла Аликсєвича (який раніше проживав у Яремчанському р-ні, там же одружився із місцевою дівчиною та виїхав на постійне проживання у Київську область), туди ж відправляв націоналістичну літературу, а на випадок приходу людини від підпільників господар завжди був готовий її прийняти (мав для цього пароль) [7, арк. 301]. Відомо, що провідник кущової групи "Нечай", який діяв у Дублянському районі Дрогобицької області практикував (протягом 1946 – 1949) вкидання націоналістичної літератури через місцевих мешканців у поїзда, які направлялися на схід. Однак у 1949 р. це припинилося оскільки література виявлялася та вилучалася органами МДБ уже на перших вузлових станціях і до місця призначення не доходила [12, арк. 69]. Ще одним досить цікавим способом відправки націоналістичної літератури із Яремчанського, Надвірнянського, Солотвинського районів було вкладання її через відповідних осіб у лісоматеріал, який відправлявся у східні області УРСР, зокрема у великій кількості на Донбас. Ця робота здійснювалася в основному референтами пропаганди районних проводів ОУН [7, арк. 302; 4, арк. 74]. Провідник Буковинського окружного проводу ОУН Ю. Матвіїв у своїх зізнаннях посилаючись на провідник Карпатського крайового проводу ОУН С. Слободяна-«Єфрема» зазначав, що у 1950 р. направлені рядові учасники ОУН "піонери" твердо закріпилися так, що можна було відправляти керівні кадри для створення організацій з числа осіб, які проживають легально. Необхідно відзначити, що керівник відправлявся у тому разі коли "піонери" придбали не менше 10 – 15 чи 15 – 20 симпатиків у районі [2, с. 85-86, 93].

Потрібно також сказати про те, що підбирали керівників для організацій на сході особливо ретельно. Відбувалося це переважно за особистою згодою самого провідника, якого відправляли. Проте траплялися випадки в яких бажаним не давали погодження на перехід у східні області. Зокрема, такий випадок трапився із провідником Дрогобицького окружного проводу ОУН, Я. Косарчином-«Байраком», який звернувся із проханням перейти на працю у східну Україну, однак П. Федун не хотів втрачати фахові кадри, яких і так катастрофічно не вистарчало. Про це останній писав у листі до Романа Кравчука-«Петра»: «Він (Я. Косарчин) – того округу провідний член, що в разі потреби міг би очолити край (Карпатський край ОУН)» [13, арк. 84-85]. У тому ж листі «Полтава» зазначав, що це питання остаточно не вирішене, оскільки на той час ще не було відомо, наскільки «Байрак» буде потрібний у крайовому проводі. Однак у зв'язку із браком фахових кадрів, які б могли очолити Карпатський край влітку 1951 р. на цю посаду, тимчасово виконуючим обов'язки, таки призначили Я. Косарчина-«Байрака» [14, арк. 54; 15, арк. 273-275; 16, арк. 140; 17, арк. 154; 18; 19, с. 18; 20, с. 7-9]. Це призначення обґрунтовував сам П. Федун-«Полтава», пишучи про деталі у листі до Романа Кравчука-«Петра»: «3-поміж усіх членів ширшого к[райового] п[роводу] він єдиний ці обов'язки може виконувати. Його характеристика Вам відома з ранішніх даних. В орг[анізаційній] роботі він значно виробився. Я клясифікую його як к[райового] п[ровідника] середньої кляси. Вважаю, що з роботою буде справлятися. Зустріч з кимось із ще інших зверх[ників] була б д[уже] побажана» [13, арк. 146-161].

Виконуючи вказівки Проводу керівники Карпатського краю активно перекидували своїх емісарів для організації відповідної роботи. Таких осіб споряджали повним обмундируванням, зброєю, продуктами харчування грошима і великою кількістю оунівської літератури [9, арк. 176]. За нашими підрахунками у 1949 – 1950 рр. із окружних проводів Карпатського краю у східні області УРСР підготовлено і направлено близько 50 осіб [21, арк. 152; 9, арк. 170-171, 177; 22, арк. 60-61; 23, арк. 178; 24, арк. 86; 25, арк. 95; 7, арк. 33; 26, арк. 202, 204-205; 27, арк. 236]. Уже станом на 1953 р. ОУН мала розстановлені кадри у Хмельницькій, Житомирській, Вінницькій, Черкаській, Київській областях. Як негатив потрібно відзначити те, що протягом 1951-1954 рр. у вказаних областях впали 15 націоналістів [28, арк. 602-603]. Таким чином можемо стверджувати, що підпільники Карпатського краю у напрямі організації роботи на Сході відзначалися особливою активністю.

Підпілля Карпатського краю широко використовувало можливості переселенців із західних областей на схід для закидування учасників ОУН. Окреме місце у цьому займали сільські переселенці і сезонні робітники лісорубок, які проживали у західних областях України і через яких засилалася на схід оунівська література. З огляду на цю ситуацію чекісти постійно фіксували чисельність цієї категорії осіб [29, арк. 132-133]. Характерною особливістю слід відзначити, що керівники Буковинського окружного проводу ОУН для зв'язку

із сходом використовували осіб єврейської національності [26, арк. 206]. Особливо чекістів турбувало поширення націоналістичної пропаганди у населених пунктах Житомирської, Сталінської, Дніпропетровської, Ізмаїльської областей особливо в дні різноманітних святкувань, що переконливо свідчило про дієвість оунівського підпілля на сході [30, арк. 22].

Проводячи боротьбу із українським визвольним рухом спецоргани особливо ретельно моніторили усю кореспонденцію, яка ішла на схід. Зокрема, Станіславським пунктом у процесі контролю вихідної кореспонденції (березень 1949 р.) було затримано 15 антирадянських листівок із вигаданими зворотними адресами направлялися у Кіровоградську, Харківську, Запорізьку, Полтавську, Одеську, Чернігівську, Криворізьку, Сумську області (надрукованих типографічним способом українською мовою, під назвою "Тридцять років більшовицької влади в Україні") [31, арк. 307].

Протягом 1949 р. і чотирьох місяців 1950 р. (тобто найбільш інтенсивний період реалізації програми "Орлик") на території східних областей України було зареєстровано 92 антирадянські прояви (із них у 1950 р. 5 проявів), які у більшості своєму супроводжувалися поширення антирадянських листівок. За цей же час, в результаті проведених заходів органами МДБ, у східних областях УРСР було виявлено і ліквідовано 575 підпільників, вилучено 75 одиниць зброї, бойові припаси, і понад 30 тисяч примірників націоналістичних листівок і брошур. Повністю ліквідовано 12 оунівських організацій і 26 груп, із них у 1950 р. – ліквідовано 5 організацій і 3 групи [29, арк. 18].

Варто відзначити, що оунівці на сході не лише поширювали націоналістичну літературу та пропаганду, але й вели бойові акції. Хоча в основному це були оборонні вимушені акції (хоча під час яких гинуло не лише підпільники, але й чекісти). У 1952 – 1953 рр. у східних областях України вже діяли десятки молодіжних груп ОУН. Так, у м. Кіровоград (закріплена за Калуською округою ОУН) викрито і ліквідовано молодіжну націоналістичну групу (кількістю 9 осіб), яку очолював студент педагогічного інституту Нагірний. Учасники групи готували терористичний акт над секретарем Кіровоградського обкому КП(б)У та іншими партійними працівниками. У м. Запоріжжя (закріплена за Коломийською округою ОУН) викрито і ліквідовано молодіжну націоналістичну організацію "Група українських підпільників", керівником якої був учень школи ФЗН – Троян. Ця організація ставила своїм завданням придбання зброї, для здійснення терористичних актів над партійно-радянськими працівниками, виготовлення і поширення націоналістичних листівок і створення підпільних антирадянських груп у районах області. Загалом по справі було заарештовано і засуджено 19 учасників організації [29, арк. 20].

Станом на 1 вересня 1953 р. органи МВС східних областей України виявили і взяли в розробку 5014 осіб, які підозрювалися у приналежності до ОУН і зв'язках із підпіллям. В тому числі у 1953 р. виявили і взяли в агентурну розробку 270 оунівців та інший антирадянський елемент. Тільки для розробки оунівців використовувалося 2992 агента, із яких 289 було завербовано у 1953 р. [29, арк. 134]. Якщо виокремити тільки ті східні області за якими офіційно були закріплені окружні проводи Карпатського краю, виявлено і взято в розробку 1591 особа, які підозрювалися у приналежності до ОУН і зв'язках із підпіллям (в тому числі у 1953 р. виявили і взяли в агентурну розробку 99 оунівців). Для розробки цих оунівців використовувалося 1363 агенти (в тому числі 92 завербовані у 1953 р.). Крім цього у 1953 р. по областях, якими опікувався Карпатський край ОУН у 1953 р. було заарештовано 27 осіб [29, арк. 137]. Продовжуючи боротьбу із націоналістичним підпіллям у східних областях на 1 жовтня 1953 р. органами МВС було викрито і розроблялося 12 оунівських груп загальною чисельністю у них 69 учасників, в тому числі по областях: Сталінська 3 групи 11 учасників, відповідно у Запорізькій 2/22, Ворошиловоградській 3/14, Миколаївській 2/15, Херсонській 1/2, Одеській 1/5 [29, арк. 138].

Отже, у стратегії і тактиці українського національно-визвольного руху особливе місце відводилося залученню східняків до всенародного повстання. Розуміючи, що лише спільною, сконсолідованою боротьбою можна здобути Українську самостійну соборну державу оунівці протягом усіх післявоєнних років активно розробляли і втілювали "східний вектор" у своїй діяльності. Варто відзначити, що попри колосальні зусилля репресивно-каральних органів перешкодити проникненню ідей націоналізму у східні області УРСР не вдалося. Більше того навіть після ліквідації підпілля у Карпатському краї ОУН супротив на Сході продовжувався у середині 1950 р.

Джерела та література

1. Щур Ю. Національно-визвольна боротьба на Наддніпрянщині у 1929 – 1939 рр. (роздуми на тлі проблеми) / Ю. Щур // Визвольний шлях. Суспільно-політичний, науковий та літературний місячник. – Кн. 3(708). – Березень, 2007. – Річник 60. – С. 57-76.
2. Нікольський В. М. Підпілля ОУН (б) у Донбасі / В. М. Нікольський. – Київ, 2001. – 178 с.
3. Добровольський О. Діяльність підпілля ОУН на Сході України / Олександр Добровольський. Збірник статей / Упорядник Хобот П. В. – Дніпропетровськ: Східноукраїнський дослідницький центр "Спадщина", 2010. – С. 50-68.
4. Галузевий державний архів Служби безпеки України (далі – ГДА СБУ). – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 29. – 369 арк.
5. ГДА СБУ. – Ф. 2-Н. – Оп. 57 (1953). – Спр. 1. – Т. 5. – 242 арк.
6. ГДА СБУ. – Ф. 5. – Спр. 67443. – Т. 1. – 304 арк.
7. ГДА СБУ. – Ф. 2-Н. – Оп. 108 (1954). – Спр. 2. – Т. 1. – 324 арк.
8. ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 28. – 361 арк.
9. ГДА СБУ. – Ф. 2-Н. – Оп. 98 (1954). – Спр. 1. – Т. 1. – 324 арк.
10. ГДА СБУ. – Ф. 5 – Спр. 67417. – Т. 1. – 269 арк.
11. ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 17. – 350 арк.
12. Архів управління Служби безпеки України у Львівській області (далі – Архів УСБУ ЛО). – Спр. 37933. – 227 арк.
13. ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 87. – 451 арк.
14. ГДА СБУ. – Ф. 2. – Оп. 39 (1960). – Спр. 9. – 352 арк.

15. ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 16. – 393 арк.
16. ГДА СБУ. – Ф. 5. – Спр. 445. – Т. 1. – 304 арк.
17. ГДА СБУ. – Ф. 5. – Спр. 36556. – 348 арк.
18. Когут М. Повстанська доля Байрака / М. Когут. – Дрогобич: Відродження, 1999. – 48 с.
19. Когут М. Герої не вмирають... / Микола Когут. – Дрогобич : Видавнича фірма "Відродження", 2001. – Кн. 1. – 62 с.
20. Когут М. Герої не вмирають... / Микола Когут. – Калуш: "Артекс", 2002. – Кн. 2. – 72 с.
21. ГДА СБУ. – Ф. 2-Н. – Оп. 93 (1954). – Спр. 3. – 179 арк.
22. ГДА СБУ. – Ф. 2-Н. – Оп. 98 (1954). – Спр. 1. – Т. 2. – 319 арк.
23. ГДА СБУ. – Ф. 2-Н. – Оп. 98 (1954). – Спр. 7. – 229 арк.
24. ГДА СБУ. – Ф. 2-Н. – Оп. 98 (1954). – Спр. 8. – 102 арк.
25. ГДА СБУ. – Ф. 2-Н. – Оп. 98 (1954). – Спр. 9. – 115 арк.
26. ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 398. – Т. 13. – 351 арк.
27. ГДА СБУ. – Ф. 65. – Спр. 7443. – 328 арк.
28. ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 376. – Т. 12. – 610 арк.
29. ГДА СБУ. – Ф. 13. – Спр. 372. – Т. 74. – 331 арк.
30. ГДА СБУ. – Ф. 2-Н. – Оп. 36 (1960). – Спр. 3. – 33 арк.
31. ГДА СБУ. – Ф. 2-Н. – Оп. 59 (1953). – Спр. 12. – 446 арк.

Ильницький В. И. Мероприятия по реализации программы "Орлик" в Карпатском крае ОУН (1945–1954)

В статье на основе неизвестных и малоизвестных документов раскрывается одно из направлений деятельности подполья Карпатского края ОУН, направленное на охват освободительным движением всей территории Украины. Доказано, что именно привлечению "схидняков" к совместной борьбе уделялось значительное внимание. На конкретных примерах раскрываются особенности и масштабы ее реализации на указанной территории. Выяснено, что несмотря на все трудности в распространении националистического влияния на восточные области УССР это давало конкретные результаты.

Ключевые слова: подполье, программа "Орлик", Карпатский край ОУН.

Ilnytskyi V. I. Measures for the implementation of "Orlyk" program in the OUN Carpathian Region (1945–1954)

On the basis of less well-known and obscure documents we revealed one of the main activities of the OUN Carpathian underground that aimed to spread the liberation movement throughout the territory of Ukraine. It is proved that much attention was paid to attracting easterners to join the fight. Based on specific examples we disclosed the features and the extent of its implementation on the said territory. It was found that despite all the difficulties in spreading nationalist influence in the eastern regions of USSR it yielded concrete results.

Keywords: Underground, "Orlyk" Program, OUN Carpathians.

УДК 94(477.82)"1965/1985"

Д. І. Гусак

РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКИМ ГОСПОДАРСТВОМ У ВОЛИНСЬКІЙ ОБЛАСТІ (1965–1985 рр.)

У статті аналізуються проблемні питання розвитку системи управління сільським господарством у Волинській області в 1965–1985 рр. В середині 1960-х рр. назріла потреба реформування агропромислового комплексу. Основним напрямком розвитку сільського господарства, підвищення його ефективності стало створення вузькоспеціалізованих міжгосподарських підприємств по виробництву продукції, управління промисловістю за галузевим принципом, важливим соціальним кроком було запровадження щомісячної гарантованої грошової оплати праці робітникам. Серед пріоритетних завдань розвитку галузі відзначались збільшення потужностей та механізація виробництва, покращення технологічних процесів, підготовка кваліфікованих кадрів, будівництво нових сільськогосподарських об'єктів.

Ключові слова: сільське господарство, організація управління галуззю, галузеве управління, оплата праці.

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується зростанням та поживленням інтересу до історії українського народу. 1965–1985 рр. відзначились змінами не лише в суспільному житті, але й в економічному розвитку. Вибір теми та її актуальність зумовлена недостатнім дослідженням обраної проблеми та можливістю залучення архівних джерел, що дає змогу по-новому охарактеризувати складові економічного розвитку Волинської області в 1965–1985 рр.

На основі опрацьованих матеріалів Державного архіву Волинської області, статистичних даних автор намагається відтворити об'єктивну і цілісну картину особливостей системи управління сільським господарством на Волині протягом 1965–1985 рр.

Важливою складовою розвитку сільського господарства була система управління галуззю, яка в означений період потребувала реформування. В статті аналізуються основні напрямки реорганізації, а саме: зростання інтенсифікації виробництва, програма спеціалізації і концентрації агропромислового